

እንቅስቃሴ 2. የፍልሰት መንገዱን ካርታ መስራት

ዓላማ: በአየር ንብረት ሁኔታዎች ምክንያት የሚፈጠሩ እውነተኛ ወይም ምናባዊ የፍልሰት ጉዞዎችን ለመለየት።

ጭብጥ: የአየር ንብረት ፍልሰትን በታሪክ አተራረክ እና በጂኦግራፊ በኩል ለግል ማበጀት።

የቆይታ ጊዜ: 45–60 ደቂቃዎች

የመማሪያ ዓላማዎች:

- ከአየር ንብረት ጋር የተያያዘ ፍልሰት መንስኤዎችን እና ውጤቶችን መረዳት
- ጉዞን በዓይነት ሕሊናህ ለመሳል ካርታዎችን እና የቦታ መሳሪያዎችን መጠቀም
- በተረት ተረት እና በማሰላሰል ርህራሄን ማዳበር

የሚያስፈልጉ ቁሳቁሶች:

- የታተሙ የጉዞ ታሪኮች ወይም የጉዳይ ጥናቶች (እውነተኛ ወይም ልብ ወለድ)። ከዚህ በታች የምናቀርባቸውን ምሳሌዎች መጠቀም ይችላሉ።
- ብዕር፣ ትናንሽ ክብ ተለጣፊዎች (ሶስት ቀለሞች)
- የሚጣበቁ ማስታወሻዎች (ሁለት የተለያዩ ቀለሞች)
- መንትዮች፣ መቀስ፣ ቴፕ
- የ5ቱ ኬዞች የክልል ክፍሎች የታተሙ ካርታዎች። ከተቻለ በA3 መጠን። በአባሪው ውስጥ የምናቀርባቸውን ምሳሌዎች መጠቀም ይችላሉ።
- ለዚህ ቦታ ትኩረት የሚሰጥ ትልቅ ካርታ።

መመሪያዎች:

1. መግቢያ (10 ደቂቃዎች)

- በአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት የተፈጠረውን ፍልሰት በአጭሩ ያስተዋውቁ።
- የእውነተኛ ዓለም ምሳሌዎችን ያጋሩ (ለምሳሌ የአፍሪካ ቀንድ፣ ግን ሌሎች ምሳሌዎች ሊኖሩ ይችላሉ)።
- የአየር ንብረት ክስተቶች (ለምሳሌ ድርቅ፣ ጎርፍ፣ የባህር ከፍታ መጨመር) ሰዎች እንዲንቀሳቀሱ እንዴት እንደሚያስገድዱ ያሳዩ።

2. የካርታ ስራ (30 ደቂቃዎች)

- ተሳታፊዎችን በጥንድ ወይም በትንሽ ቡድኖች ይከፋፍሏቸው።
- የፍልሰት ታሪክ እና ተዛማጅ ካርታ ከእያንዳንዱ ቡድን ጋር ያጋሩ።
- እንዲህ እንዲያደርጉ ይጠይቋቸው፡-
 - መንገዱን በካርታ ላይ ይሳሉ
 - በጉዞው ወቅት መነሻውን፣ መድረሻውን እና ቁልፍ ነጥቦችን ምልክት ያድርጉበት (ክብ ተለጣፊዎች)
 - ተግዳሮቶችን፣ ውሳኔዎችን እና ስሜታዊ ተፅእኖዎችን (ተለጣፊ ማስታወሻዎችን) ልብ ይበሉ

3. በመሰብሰብ እና በማጋራት (10 ደቂቃዎች) ውስጥ መዘዋወር

- የተጠናቀቁትን ካርታዎች ያቅርቡ።
- ተሳታፊዎች እርስ በእርሳቸው እንዲዘሩ እና ስራቸውን እንዲገመግሙ ጋብዟቸው።
- በተለጣፊ ማስታወሻዎች (የተለየ ቀለም) ላይ ጥያቄዎችን ወይም ሀሳቦችን እንዲጽፉ ይጠይቋቸው

4. አዘምን

- አጭር ውይይት ያመቻቹ፡-
 - በአፍሪካ ቀንድ ውስጥ ያሉትን አራት የተለያዩ የመንገድ ዓይነቶችን በተመለከተ ምን አይነት ቅጦች ብቅ አሉ? (በአፍሪካ ቀንድ ውስጥ፣ ወደ ባሕረ ሰላጤው አገሮች (ምሥራቃዊ መንገድ)፣ ወደ አውሮፓ (ሰሜን መንገድ)
 - ጉዞውን የነደፉት ምን አይነት አደጋዎችና ውሳኔዎች ናቸው?
 - ጂኦግራፊ (ለምሳሌ የመሬት አቀማመጥ፣ ድንበሮች፣ የአየር ንብረት ቀጠናዎች) በውጤቶቹ ላይ እንዴት ተጽዕኖ ሊያሳድር ይችላል?
 - ምን አይነት ችግሮች ሊፈጠሩ ይችላሉ (ያልተሳኩ መንገዶች፣ የሰዎች ዝውውር፣ ወደ መድረሻቸው ለመድረስ ብዙ ጊዜ መሞከር) በእውነቱ? -> እነዚህ መንገዶች ተጨባጭ መሆናቸውን ያስቡበት።
 - እነዚህ ታሪኮች እስከመጨረሻው ተጽፈዋል? ወደ መድረሻው ከደረሱ በኋላ ምን ይሆናል?

መግቢያ (ምሳሌ)

የዛሬውን እንቅስቃሴ ከመጀመራችን በፊት፣ ስለምንሰራበት ርዕስ በአጭሩ ልንገልጽላችሁ እፈልጋለሁ፡፡ በአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት የሚመጣ ፍልሰት - በአካባቢ እና በአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት ከቤታቸው ለመውጣት የተገደዱ ሰዎች እንቅስቃሴ፡፡

የአየር ንብረት ፍልሰት ሁልጊዜ ዓለም አቀፍ ድንበሮችን ማቋረጥ ማለት አይደለም፡፡ በብዙ አጋጣሚዎች ሰዎች በራሳቸው ሀገር ውስጥ - ከገጠር ወደ ከተሞች ወይም ከአደጋ ወደተጠበቁ አካባቢዎች ወደ ተረጋጉ አካባቢዎች ይንቀሳቀሳሉ፡፡ በዓለም ዙሪያ በሚሊዮን የሚቆጠሩ ሰዎችን የሚነካ ጸጥ ያለ ግን እያደገ የመጣ ክስተት ነው፡፡

ብዙ የተለያዩ ምክንያቶች አሉ፣ ነገር ግን ሁሉም ከአየር ንብረት ለውጥ ጋር የተያያዙ ናቸው፡፡

ለምሳሌ፡-

ድርቅ ሰብሎችን ሊያወድም እና እንስሳትን ሊገድል ይችላል፣ ይህም ቤተሰቦችን ምግብ ወይም ገቢ ሳያገኙ ያደርጋቸዋል፡፡ ጎርፍ እና አውሎ ነፋሶች ቤቶችን፣ መንገዶችን እና እርሻዎችን ሊያጥቡ ይችላሉ፣ ይህም መላው ማህበረሰቦች እንዲሰፍሩ ያስገድዳቸዋል፡፡ እየጨመረ የሚሄደው የባህር መጠን በባህር ዳርቻ አካባቢዎች እና በደሴቶች ላይ የሚኖሩ ሰዎችን ያስፈራራል - በአንዳንድ ቦታዎች መሬቱ ራሱ በውሃ ውስጥ እየጠፋ ነው፡፡

አንዳንድ ጉዳዮችን እንመልከት፡-

በአፍሪካ ቀንድ፣ ለዓመታት የዘለቀው የድርቅ ዘመን ግብርናን ፈጽሞ የማይቻል አድርጎታል፣ ይህም ብዙ ቤተሰቦች ውሃ፣ ምግብና ሥራ ፍለጋ ወደ ከተሞች ወይም ድንበር ተሻግረው እንዲሰደዱ አስገድዷቸዋል፡፡

(እንደ ኪሪባቲ ወይም ቱቫሉ ባሉ የፓስፊክ ደሴቶች የባህር መጠን እየጨመረ በመምጣቱ መንደሮችን እያጥለቀለቀ እና የንፁህ ውሃ ምንጮችን እየበከለ ሲሆን ሰዎች ወደ ሌሎች አገሮች የመዛወር እቅድ እንዲያወጡ ያስገድዳቸዋል፡፡

በባንግላዲሽ፣ በሚሊዮን የሚቆጠሩ ሰዎች አዘውትረው በጎርፍ በሚጥሉ ዝቅተኛ ቦታዎች ላይ የሚኖሩ ሲሆን፣ በመካከለኛው አሜሪካ ደግሞ ተደጋጋሚ አውሎ ነፋሶች እና የሰብል ውድመት ሰዎች ደህንነት እና መረጋጋትን ፍለጋ ከቤታቸው እንዲሸሹ እያስገደዳቸው ነው፡፡)

እነዚህ ምሳሌዎች የአየር ንብረት ለውጥ ስለ አካባቢ ብቻ ሳይሆን ስለ ሰዎችም ጭምር መሆኑን ያስታውሱናል፡፡ እያንዳንዱ ጉዞ የግል ኪሳራ፣ የመቋቋም አቅም እና የመላመድ ታሪክን ይወክላል፡፡

በዛሬው እንቅስቃሴ፣ ከእነዚህ ታሪኮች ውስጥ አንዳንዶቹን በቅርበት እንመረምራለን፡፡ የፍልሰት ጉዞዎችን በካርታዎች ላይ ትክታተላለሁ እና ስለሚቀርጹባቸው ተግዳሮቶች፣ ውሳኔዎች እና ስሜቶች ታስባለሁ፡፡ ግቡ ሰዎች የት እንደሚንቀሳቀሱ ብቻ ሳይሆን ለምን እንደሚንቀሳቀሱም - እና ስለእነዚህ ምርጫዎች ምን እንደሚሰማቸው መረዳት ነው፡፡

የእውነተኛው ዓለም የጉዳይ ጥናቶች፡ የአፍሪካ ቀንድ

ጉዳይ 1፡ አሚና - በሶማሊያ የተከሰተው ድርቅ

መነሻ፡ባይዶዋ፣ ሶማሊያ

መድረሻ፡ዳዳብ የስደተኞች ካምፕ፣ ኬንያ

አሚና ከደቡብ ሶማሊያ የመጣች የሦስት ልጆች እናት ናት። መንደሯ ሶስት መጥፎ የዝናብ ወቅቶችን አሳልፋለች። ሰብሎቻቸው ወድመዋል፣ ከብቶቻቸውም ጠፍተዋል። ረሃብና የእርዳታ እጥረት ስላጋጠማት ቤተሰቧ ከ200 ኪሎ ሜትር በላይ ተጉዞ ድንበር ድረስ ተጉዛለች። ወደ ኬንያ ተሻግረው በሺዎች የሚቆጠሩ የዳዳብ የስደተኞች ካምፕ ውስጥ ተቀላቀሉ። ጉዞው 12 ቀናት የፈጀ ሲሆን ድርቅና ድካም አጋጥሟቸዋል። ድርቁ እየቀጠለ ሲሄድ አሚና ስለ መመለሷ ትጨነቃለች።

ጉዳይ 2፡ ዩሱፍ - ጎርፍ በኢትዮጵያ

መነሻ፡የአፋር ክልል፣ ኢትዮጵያ

መድረሻ፡አዲስ አበባ፣ ኢትዮጵያ

ዩሱፍ በአዋስ ወንዝ ዳርቻ ይኖር ነበር። ከባድ የጎርፍ መጥለቅለቅ የቤተሰቡን ቤትና እርሻ አወደመ። ይህ ያልተጠበቀ የዝናብ ወቅት ለሦስተኛው ዓመት ነበር። ሥራና መጠለያ ለማግኘት ተስፋ በማድረግ ወደ አዲስ አበባ ለመዛወር ወሰኑ። በከተማው ውስጥ አዳዲስ ፈተናዎች ያጋጥሟቸዋል - የተጨናነቁ መጠለያዎች፣ የሥራ ዋስትና ማጣት እና የድጋፍ መረቦች እጥረት። ዩሱፍ ቤቱን ናፍቆት ለመላመድ እየታገለ ነው።

ጉዳይ 3፡ ፋጡማ - በደቡብ ሱዳን ግጭትና ድርቅ

መነሻ፡ጆንግሌይ ግዛት፣ ደቡብ ሱዳን

መድረሻ፡የካኩማ የስደተኞች ካምፕ፣ ኬንያ

የፋጡማ መንደር የጎሳ ግጭትም ሆነ ድርቅ አጋጥሟታል። የሚተማመኑበት ወንዝ ደርቋል። የታጠቁ ቡድኖች በውሃ ቦታዎች ምክንያት መዋጋት ጀመሩ። ቤተሰቧ በእግር ወደ ኬንያ ሸሹ። በጉዞ ላይ እያሉ በፍተሻ ጣቢያዎች ላይ ዝርፊያ ገጥሟቸዋል እና ከሌሎች ዘመዶቻቸው ጋር ግንኙነታቸውን አጥተዋል። በካኩማ፣ ደህና ናቸው ነገር ግን ስለወደፊቱ እርግጠኛ አይደሉም። ፋጡማ ትምህርት ቤት መሄድ ትፈልጋለች፣ ግን ምንም ወረቀት የላትም።

ጉዳይ 4፡ ዘ ሄግ – በኤርትራ ድርቅ፣ ግጭት እና ቅጥር

መነሻ፡አስመራ፣ ኤርትራ

መድረሻ፡ካላብሪያ፣ ጣሊያን፣ አውሮፓ

ሀገስ በሃያዎቹ መጀመሪያ ላይ የሚገኝ ወጣት ነው። የሁለተኛ ደረጃ ትምህርቱን አጠናቋል። በገጠር አካባቢ ያደገው የሃገስ ቤተሰብ ከእርሻ የሚያገኘው አነስተኛ ገቢ ነው።

ይሁን እንጂ በድርቅ ምክንያት በተደጋጋሚ የሰብል ውድቀት እና ግጭቶችን ያስከተለው እና የብዙዎችን ህይወት የቀጠፈው የፖለቲካ አለመረጋጋት እንዲሁም በግዳጅ ወደ ብሔራዊ አገልግሎት መግባት በሀገስ ውስጥ የተስፋ መቁረጥ ስሜት እንዲፈጠር አድርጓል።

በዚህ የተስፋ መቁረጥ ስሜት ውስጥ እያለ፣ ጓደኞቹ ብዙ ወጣቶች ወደ ሌሎች አገሮች እየሰደዱ እንደሆነ እና ይህን ማድረግ የቻሉት ደግሞ የተሻለ ሕይወት እየተደሰቱ እንደሆነ ነገሩት።

በዚህም ምክንያት ሃገስ መጀመሪያ ወደ ሱዳን ተሰደደ፤ እዚያም በምስራቅ ሱዳን በሚገኘው ኡም ራኩባ የስደተኞች ካምፕ አምስት ወራት አሳልፏል።

ሃገስ ከሌሎች ስደተኞች ጋር በመሆን ወደ ሊቢያ አደገኛ ጉዞ በማድረግ የሰሃራ በረሃ አቋርጦ ነበር፤ እዚያም እጅግ አደገኛ የሆኑ ሁኔታዎች አጋጥመውታል፤ ከእነዚህም መካከል ገዳይ የሆነ ሙቀት፣ ድርቀት እና ለመጓጓዣ ከሚያገለግሉ ክፍት የጫነት መኪናዎች የመውደቅ አደጋ ይገኙበታል።

ሃገስ ሊቢያ እንደደረሰ፣ በተጨማሪና በንጽህና ጉድለት ውስጥ ገብቶ፣ ይህም የአዘዋዋሪዎችና የአዘዋዋሪዎች ኢላማ እንዲሆን አድርጎታል። ዓመፅ፣ ስቃይና አፈና ደርሶበታል፣ አዘዋዋሪዎችም ቤተሰቡን ለማስፈታት ቤዛ እንዲከፍሉ አስገድደዋል።

ሀገስ ለሁለት ወራት እንደዚህ አይነት አስቸጋሪ ሁኔታዎችን ከተቋቋመ በኋላ ወደ ጣሊያን ጉዞውን የጀመረው በኮንትሮባንድ አጓጓዣ አማካኝነት ነው። የሜዲትራኒያን ባህርን በአሮጌ እና ደህንነቱ በተጠበቀ መርከብ ተሻግሮ፣ ይህም በእጥፍ የሚጨናነቅ ጫነት በነበረበት፣ በመጨረሻም በዋናው የጣሊያን ደቡባዊ ክልል ወደሆነችው ካላብሪያ ደረሰ።

ጉዳይ 5፡ ኤደን - በኢትዮጵያ ድርቅና ግጭት

መነሻ፡ትግራይ፣ ኢትዮጵያ

መድረሻ፡ሳውዲ ዓረቢያ

ኤደን በሰሜናዊ ኢትዮጵያ ትግራይ ክልል ውስጥ በምትገኘው አንቲጉደም በምትባል ትንሽ ከተማ የምትኖር በሃያዎቹ መጀመሪያ ላይ የምትገኝ ወጣት ሴት ናት። ከሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ከተመረቀች በኋላ የዩኒቨርሲቲ መግቢያ ፈተናዎችን ወድቃ በአካባቢው ዩኒቨርሲቲዎች መመዝገብ አልቻለችም። ከገንዘብ ደካማ ቤተሰብ የመጣች ስትሆን ኑሮዋን ለመምራት ተቸግራለች። ተደጋጋሚ ድርቅ የወላጆቿን ሰብል አወደመ፣ ይህም በቤት ውስጥ በቂ ምግብ አላገኘም። ችግሮቿን የሚያባብሰው፣ በቅርቡ የተከሰተው አውዳሚ ግጭት የቤተሰቡ ዋና አቅራቢ የነበረውን የአባቷን ሕይወት አጠፋ።

በክልሉ ውስጥ ከፍተኛ ድህነት እና ቀጣይነት ያለው ግጭት በኤደን ውስጥ ጥልቅ የተስፋ መቁረጥ ስሜት እንዲሰማት አድርጎታል፣ ይህም ወደ ፍልሰት እንድታስብ አድርጓታል። ኤደን በአሳዳጊነቷ ወቅት የጎረቤት ቤተሰብ ልጅ ወደ ባሕረ ሰላጤ መሰደዷን ተገነዘበች፣ ይህም ፍልሰትን ቤተሰቧ ካጋጠሟት አሳዛኝ የኑሮ ሁኔታዎች ለማምለጥ እንደምችል እንድትመለከት አነሳስታታል።

ኤደን በሰብአዊ አዘዋዋሪዎች እርዳታ ወደ ጅቡቲ የጋላፊ ድንበር ከተማ ጉዞዋን ጀመረች። ከዚያም በእግር በረሃማ አካባቢ አቋርጦ በሰሜናዊ ጅቡቲ ወደምትገኘው የኦቦክ የባህር ዳርቻ ከተማ ደረሰች።

ከኦቦክ ከሌሎች ስደተኞች ጋር በመሆን የኤደንን ባሕረ ሰላጤ በአሮጌና ከመጠን በላይ በተሞላ ጀልባ አቋርጦ ወደ የመን አመራ።

በየመን፣ ብዝበዛና በጾታ ላይ የተመሰረተ ጥቃት ገጥሟታል። ኤደን አደገኛ ጉዞ ካደረገች በኋላ በመጨረሻ ወደ ሳውዲ አረቢያ ደረሰች።

አባሪ፡- የ5ቱን ኬዞች የክልል ክፍሎች የያዙ የታተሙ ካርታዎች። (በA3 ሞጠን)

